

Gedeelde kinderen en plusouders: De verblijfsregeling en de gezinssituatie na scheiding

An Katrien Sodermans, Sofie Vanassche, Koen Matthijs (K.U.Leuven)

Sinds de jaren '70 heeft het gezin als institutie aanzienlijke omwentelingen meegemaakt. Ook op het gebied van ouderschap na echtscheiding veranderde er veel. In 1995 werd het gedeeld ouderlijk gezag bij wet ingevoerd. Ongeveer tien jaar later (in 2006) werd het verblijfco-ouderschap (bilocatie of het beurtelings verblijven bij moeder en vader) naar voren geschoven als prioritair te onderzoeken verblijfsregeling. Deze regeling beïnvloedt het alsmat complexer worden van het netwerk van interpersoonlijke relaties, wat nog wordt versterkt als de ouder(s) een nieuwe partner krijgen.

Verblijfsregelingen na echtscheiding - Het SiV-onderzoek leert dat kinderen nog steeds gemiddeld vaker bij hun moeder dan bij hun vader verblijven na een echtscheiding. Bijna de helft van de kinderen woont meestal of altijd bij de moeder, één op tien kinderen woont vooral bij de vader. Maar verblijfco-ouderschap neemt toe: van 7% bij kinderen wiens ouders scheidden voor 1995 tot 27% bij de meest recente scheidingen. Verblijfsco-ouderschap komt vaker voor bij hoogopgeleiden en goedverdieners, hoewel er aanwijzingen zijn dat de socio-economische achtergrond van ouders hoe langer hoe minder bepalend is voor de keuze van de verblijfsregeling. Tabel 1 toont het aandeel kinderen per verblijfsregeling, opgesplitst naar het scheidingsjaar van de ouders. Moederverblijf neemt duidelijk af, al blijft het nog steeds de meest populaire verblijfsregeling. Gedeeld verblijf neemt toe.

Tabel 1: Verblijfsregeling van het kind naargelang scheidingsjaar van de ouders

	<i>Totale groep</i>	<i>Gescheiden voor juni 1995</i>	<i>Gescheiden tussen juni 1995 en augustus 2006</i>	<i>Gescheiden na augustus 2006</i>
Altijd bij moeder (100%)	34.7	50.9	34.7	29.3
In hoofdzaak bij moeder (66-99%)*	12.6	8.7	11.8	15.0
Voltijds bij vader (100%)	8.2	9.2	8.0	8.9
In hoofdzaak bij vader (66-99%)*	1.4	0.6	1.5	1.4
Verblijfsco-ouderschap (33-66%)	21.4	6.8	21.1	27.1
Week moeder / weekend vader	13.1	13.7	14.5	9.2
Week vader / weekend moeder	0.8	0.6	0.6	1.2
Vogelnestverblijf	0.8	1.9	0.7	0.8
Geen vaste verblijfsregeling	7.2	8.7	7.0	7.2
	N=1823	N=161	N=1123	N=488

Nieuwsamengestelde gezinnen - Één op twee kinderen woont bij de residentiële ouder samen met een stiefouder (Tabel 2). Als er een stiefouder is, is de kans groot dat kinderen ook met half- en/of stiefbroers en/of stiefzussen samenleven. Ongeveer 30% van de kinderen leeft bij de vader samen met minstens één broer of zus waar ze slechts één of geen ouder mee gemeenschappelijk hebben. Bij de moeders is dat één op vier. Als het kind zijn tijd verdeelt over het moederlijk en vaderlijk huishouden gaat het bovendien om deeltijdse relaties. De drempel om de stap naar complexe gezinsvormen te zetten is duidelijk verlaagd. Dat vertaalt zich ook in het aantal doorlopen gezinstransities. Ongeveer één op twee kinderen heeft tot op heden minstens twee soorten gezinsconstellaties doorlopen bij (één van) de residentiële ouder(s). Vaak is dat de overgang van de oorspronkelijke gezinssituatie (beide biologische ouders zijn getrouwd) naar een eenoudergezin, gevolgd door de overgang naar een nieuwsamengesteld gezin.

Tabel 2: De gezinssituatie (%) van moeders en vaders

	<i>Moeders</i>	<i>Vaders</i>
	<i>(N=1150)</i>	<i>(N=937)</i>
Alleenstaand	52.4	45.7
Partner zonder kind(eren) uit vorige relatie	12.4	12.7
Partner met niet-inwonend(e) kind(eren) uit vorige relatie	12.4	5.7
Partner + inwonend(e) kind(eren) uit vorige relatie	10.1	20.1
Partner + kind(eren) in nieuwe relatie	10.1	12.3
Partner + inwonend(e) kind(eren) uit vorige relatie + kind(eren) in nieuwe relatie	2.8	3.6